

ÎN CASA BUNICILOR

- ediție integrală -

Ediție îngrijită, referințe
critice și tabel cronologic
de Valeria FILIMON

Prefață
de Lucian CHIȘU

CUPRINS

PREFĂȚĂ.....	5
--------------	---

ÎN CASA BUNICILOR

BUNICUL A FOST, BUNICA ESTE.....	11
VIZITA.....	13
NASUL BUNICEI ȘI PĂCATELE NEPOȚILOR.....	15
ȘI IATĂ CĂ... ..	17
ȘI S-A TOT DUS.....	17
LA CASTEL ÎN POARTĂ, OARE CINE BATE?.....	18
ȘI L-A PUS BUNICA LA TREABĂ	21
CE E CU NEPOTUL?	23
BUNICII AU NEPOT CU FIRMAN DE LA MOTAN.....	25
CE-A SPUS BUNICA.....	27
CE-A SPUS BUNICUL.....	29
CORNETUL CU RĂȘINĂ.....	30
MĂRIUCA	31
MOTANUL BUNICULUI.....	32
CEAȘCA ROȘIE	35
POPA PĂDURE.....	36
DUMINICĂ	37
NĂNOAIA.....	40
PASIENTA BUNICULUI.....	43
ȘPIȚĂRIA BUNICEI.....	44
O VORBĂ DE-A BUNICEI.....	45
O FILĂ VECHÉ.....	46
MUSCA.....	47
HRUBA	48
LECȚIA DE ISTORIE.....	50
DESAGUL CĂLĂTORULUI.....	51
DIALOG	52

CURCUBEUL DIN SIPET

CASA CELOR TREI.....	55
POVESTEA CU MOȘUL.....	59
BLANȘA, GHEORGHE ȘI ANICA	65
MIRACOLUL MIELULUI	70
NUMAI DE N-AR PLOUA.....	78
FURTUNA.....	81
REINE-CLAUDE.....	85
CĂLĂREȚUL DOMNIȚEI.....	91
FRUNZE.....	98

OCTAVE

LITERATURĂ	105
BEIȘOR.....	120
TEZĂ LA ROMÂNĂ	127
TRĂENEL ȘI CIREȘICA.....	131
ÎNGERUL A ÎNVINS.....	145
VĂDUVELE	154
POVESTE.....	165
TEOFIL.....	170

Tabel cronologic	176
------------------------	-----

Referințe critice	180
-------------------------	-----

probabile întâmplări din viață. Sensul înțelegerii viziunii scriitoricești din aceste pagini sunt sensibil modificate, prozatorul apelând la caracterizări multiple, de la gesturi până la cuvinte, făcute însă cu noi mijloace artistice, ilustrative pentru relevanța... matură a subiectului. Parcimonios cu metaforele și de-a dreptul zgârcit în privința cuvintelor, Ionel Teodoreanu „umple” cu tăceri expresive spațiul narativ, dând într-o nouă ipostază frâu liber efectelor de atmosferă. Cititorul e invitat să parcurgă singur, cu propria-i imaginație, acțiunea în care scriitorul a punctat numai momentele de incidență emoțională. În aceste pagini, reveria aparține fiecărui lector în parte, laolaltă cu bucuria unică de a descoperi în fel propriu acest univers în care amintirea unei lumi de odinioară devine miracolul și vehicul, motiv de visare. Maniera acestor îmbinări între duiosie, pe de o parte, și reținerea bărbătească a sentimentelor încercate, pe de alta, constituie particularitatea esențială a celui de-al treilea capitol, ultimul din carte.

În încheiere, se cuvine reamintit că, prin numele ei cele mai importante, critica noastră literară i-a acordat lui Ionel Teodoreanu locul cuvenit în breasla scriitoricească, recunoscându-i, în plus, personalitatea artistică specială a întregii opere. Am trecut de centenarul nașterii scriitorului și s-au împlinit, de curând, cincizeci de ani de la moarte. S-ar părea că originalitatea lui Ionel Teodoreanu prevalează valorii operei, adevăr ce poate fi rezumat în constatarea că stilul său inconfundabil n-a fost urmat de alți confrăți ai condeiului. Creația sa, atât de agreată de publicul cititor, nu are egali ori emuli și poartă pe mai departe amprenta unei mari originalități.

Lucian CHIȘU

ÎN CASA BUNICILOR

Ninge naiv.

Poate că pe o fereastră aburită, un deget mic a desemnat o căsuță cu o ușă, două ferestre și hogeagul din care iesă codița unui cârlionț de fum. Satul fulgilor e numai în ochii copiilor.

Geamul e o filă veche din cartea îngerilor.

Așa începe iarna: într-o dimineață albă, cu copaci moșnegi și alți copii.

BUNICUL A FOST, BUNICA ESTE

E teribilă casa bunicilor!

Uf! de câte ori trebuie să se ducă la bunici cu părinții, copiii se uită chiorăș unul la altul, strâmbă din buze, dau din cap, și sunt ca zmeele descălecate de pe vânturi și arestate în dulap, cu cozile înfășurate, sfoara depănată și zbârnâitoarea mută.

Mânile trebuie să fie curate și dulci la pipăit, unghiile tăiate, părul pieptănat – dar nu cu mânilor –, hainele periate, ghetelul lustruite.

– Să nu vorbești tare și neîntrebați, să nu râdeți prosteste, să nu puneți mâna pe lucruri, să nu v-atingeți de pisici, să nu faceți obrăznicii...

– Atunci ce să facem?

– Să fiți cuminți.

Să nu, să nu, să nu. Asta-i casa bunicilor: zidurile între care nepoții n-au voie să fie copii. E mai rău decât la biserică. Acolo măcar e lume multă, mare și cam surdă, iar copiii – printre babe și moșnegi – sunt ca în pădurea veche: își fac semne și râd pe furis și înfundate. Dar bunicii sunt doi, fiecare în câte un fotoliu; părinții, doi, fiecare pe un scaun; iar copiii, prizonieri între ochelarii bunicilor și ochii părinților.

Bunicul a fost procuror general, adică generalul procurorilor.

Tata spune:

– Nimeni nu crâcnea în fața tatei.

– Stăteau toți smirnă?

- Toți.
- Chiar și mama?
- Chiar și eu. oameni și cărți

Teribil.

- Și bunica? urmează logic glasul inocent.
Tata vrea să se încrunte, dar zâmbeste cu ochii mici.
- Mama? se întreabă el. Strașnică femeie!
Râde și nu mai spune nimic.

Așa e tata: când nu vrea să spuie ceva, îi vine să râdă. Cu mama râde des. Mama se supără, și tata parcă e copilul mamei, ca și ceilalți.

Bunicul a fost și primar și decanul avocaților, bunicul a fost decorat de Regele Carol: decorațiile le ține bunica în șifonieră, și portretul bunicului, din salon, pe tot pieptul fracului.

- Tată, bunicul e ca o poveste.
- De ce?
- Fiindcă începe cu „a fost“.

Tata zâmbeste. Asta nu înseamnă întotdeauna că e vesel. Dar nici nu se supără.

Acum bunicul e alb și zbârcit. Chiar și primăvara el e tot ca un copăcel nins. Are ceas de aur cu muzicuță, ochelari cu rame de aur – și stă. Stă acasă toată ziua. E foarte bine să fii bunic.

Bunica a fost și ea tânără, adică a fost mireasă când bunicul nu era bunic, când tata nu era tată, și când copiii tatei nu erau deloc. Numai gândindu-se la tinereța ei, mintea copiilor se încetoșează de ațe de paianjeni mai colbăite decât cele din pod de pe cărțile cu litere chirilice.

Când o fi fost tânără și bunica?

Atât de încălțită-i socoteala tinereții ei, încât nepoții se gândesc la tinereța bunicei ca la altceva, cum e de pildă portretul doamnei frumoase din salon, de lângă portretul cu decorații al bunicului – dar simt câtă vechime e în fosta mireasă a bunicului.

Teribil!

Lumea spune bunicei „coana Elencu“ și bunicului „cuconu Alecu“. Iar bunicii între ei își spun Alecu și Elencu, și nu-și vorbesc cu „tu“ ca tata și cu mama, ci cu „mama“, ca și cum ar fi în vizită unul la altul.

Nepoților le vine să râdă.

Dar:

- Să nu...

VIZITA

Pornesc spre casa bunicilor în trăsura comandată de tata. Se cunoaște! Un muscal numai de catifea, ca un mitropolit cu șapcă, obraji de duduie, bici galben ca de aur, roți cu ochelari de cauciuc, perne moi, covoraș la picioare și cai negri cu coamă și cozi lungi de fată care s-a lăut. Dar sunt armăsari, fiindcă numai armăsarii pot fugi cu atâta strășnicie năzdrăvană. Unul dintre copii ar vrea să vadă lucefieri de foc, care s-aprind în mers pe pieptul armăsarilor. Dar copiii stau pe scăunaș, cu spatele la muscal, nas în nas cu ochii mamei.

Mama e nervoasă. Pe genunchi are o cutie de bomboane legată cu șnur de aur. Cu toate că sunt în mănuși, degetele mamei fac game pe capacul cutiei. Copiii știu ce înseamnă când mama face game fără pian. Deci stau cuminiți.

Tata fumează și salută în dreapta și în stânga. Toată lumea îl cunoaște pe tata.

Au ajuns în „Beilic“. Dar trăsura nu intră în ogradă. Stă smerită la poartă, ca la mănăstire. Mama în frunte, cu foșnetul rochiei, umbreluța și cutia de bomboane; tata după mama, cu scârțâitul ghetelor, uitându-se la copaci; copiii în urmă, unul după altul, târșindu-și pașii, cu capetele mereu întoarse după armăsarii de la poartă.

Dintăi intră cutia cu bomboane cu mâinile mamei, apoi mama cu sărutările. Tata aruncă țigara, își șterge buzele cu batista care miroasă frumos a apă de colonie, se descoperă și intră sărutând pe rând mâna bunicilor. Bunicii îl sărută pe frunte. Tata nu mai e tata: e copilul bunicilor.

Copiii, și mai mici, rămași parcă fără tată, așteaptă pe treptele antretului să le vie rândul la buni. Treptele sunt de piatră vopsită albastru deschis. Antretul e de lemn gălbui cu ferestre.

Mâna bunicei e plină de inele cu pietre colorate și oușoare de mărgăritar. Miroasă ca turtele de Crăciun, a migdale și apă de flori.

- Sărută, nepricopsitul, ca lumea. Așa se sărută?

Nepotul sărută din nou – apăsător și cu „țoc“ – mâna care parcă are un ochi în palmă ca bolta bisericii. Mâna bunicei, chiar când o săruți, o simți urzicându-ți urechea.

Mâna bunicului bate-n gălbui și miroasă a frunză uscată de nuc.

Copiii ar vrea să fie în casa bunicilor ca la pomul de Crăciun. Dar e altfel.

În casa bunicilor totul e cuminte – ca în somn – și nu se mișcă, din loc, începând cu nepoții așezați la rând pe trei scaune prea înalte pentru ei.

Stau. Stau. Stau. Le vine să se strâmbe ca la fotograf. Dar: „Să nu...”
Tac. Tac. Tac. Le vine câte-un „oac” de broască, câte-un „ham” de câne,
câte-un „bâz” de muscă-bâzălău, câte-un „muu” de vacă. Dar: „Să nu...”

Și nu fac nimic, nimic, nimic.

Degeră de urât.

Unul cascadează sincer: „Uăăă!”

– Caști o gură cât o șură! spune bunica. Are să-ți intre muștele. Ia să
văd: te speli bine pe dinți?

– De ce nu-ți acoperi gura când îți vine să caști? intervine mama, tri-
mețându-i o privire mai împungătoare decât acul de pălărie.

Ceialți nu mai cascadează, deși simt câte-o gură de peșteră cu balauri în
fâlcile înțeleștate.

În schimb, cel mai mic strănută.

– Moașa-n pod, spune bunica. Da unde ți-i batista?

N-are.

– Nu ți-am spus – începe mama.

I-a spus, dar n-are.

– Iaca ți-o dau pe-a mea – spune bunicul. Suflă bine.

Mama nu admite batiste străine în mâna copiilor. Dar asta se va
vedea acasă, la înapoiere, după ce trăsura cu doi armăsari îl va duce pe
tata la club.

Bunica a făcut cafeaua, a umplut filigenele cu semilună, le întinde pe
rând, începând cu bunicul, varsă ca din greșală puțină cafea în farfurioa-
ra tatei, și spune, privindu-l pe sub ochelari:

– Ai să iei parale.

– Dea Domnul! Poate se sparge ghinionul!

– Tot nu te-ai lăsat? îl cercetează bunica, cu glasul gros și sprincenele
îmbinate.

Tata râde, mama oftează, bunica dă din cap a pagubă și bea cafeaua
răcorită în farfurioară, făcând „sfrr” cu buzele, ca o vrabie când zboară
de jos pe creangă.

– Da’ istorya ce să le dau? o întrebă pe mama, ștergându-și cu batista
muștele de cafea.

– Nu-i mai răsfăța, mamaie. Lasă că au deajuns acasă.

Nepoții își încrucișează privirile asupra cutiei de bomboane. Deși
bunica are ochi și-n palmă – pentru nepoți –, nu vede. Strânge cutia cu
bomboane proaspete în dulap, și le dă din cutia cu bomboane vechi.

– Voi aveți dinți de lup, găgălicilor, nu ca mine, femeie bătrână.

După cafea, tata se duce în odaia de alături. Nasul bunicei parcă se
ascute adulmecând urma tatei.

Trece câțva timp cu miros de fum de tutun, și tata se întoarce, ștergân-
du-și muștele cu batista parfumată. Bunica îl privește, își duce și ea batista
la nas, ia de pe o poliță cornetul de coajă de brad cu rășină, pune un cărbune
din sobă, și suflând și tot suflând se duce cu fumul albastru în cele patru
colțuri ale odăii, cum ai face semnul crucii într-un loc spurcat de Necuratul.

Copiii sunt mândri că tatăl lor a cutezat să fumeze în casa bunicilor.

– Tată, de când fumezi mata? îl cercetează ei în taină.

Tata se uită la mama cu coada ochiului, zâmbeste ca și cum ar vrea să
tacă, dar răspunde totuși:

– Parcă de când m-am căsătorit. Nu?

– Da, confirmă mama, ridicând din umeri.

– Cum credeți voi – continuă tata mult mai convins –, că aș fi îndrăz-
nit să fumez în casa părinților mei? Nici acum...

E teribilă casa bunicilor!

NASUL BUNICEI ȘI PĂCATELE NEPOȚILOR

Nepoții au crescut și cresc „văzând cu ochii”, spune mama care trebu-
ie să cumpere din ce în ce mai mulți metri de stofă pentru uniformele lor.
Ghinionul tatei tot nu s-a spart, cu toate că în fiecare zi, după ce tata-și
bea cafeaua neagră, fața de masă are pete de noroc. Părinții nu mai sunt
atât de tineri: au băieți mari, care le scot peri albi.

Dar bunicii au rămas aceiași. Numai că nasul bunicei s-a ascuțit și
mai tare și parcă are luciarea unui acușor la pândă, drept în vârful. Bunica
e neam de grec. Nepoții au aflat din Eminescu despre „grecotei cu nas
subțire”. În schimb, nasurile nepoților se îngroașă patriotic.

Când vin copiii în vizită – tot cu părinții –, bunica, după ce le spune
neprecopsiților să nu-și ia nasul la purtare și să-i sărute mâna cum trebuie – îi
iscodește pe rând cu nasul ei subțire, aflând se vede toate miroznela păcatu-
lui, căci se uită crâncen la ei, îmbinându-și cu afurisenie sprincenele stufoase.

Nepoții sunt într-adevăr plini de păcate. Când se uită la ei, din fundul pământu-
lului, Scaraoțchi își linge buzele, și trei fire din coadă i se zburlesc, cu număr.

Cel mic, care are păr de aur creț și grasează răsând cu toată fața – ca
și cum mereu l-ar bate soarele în ochi – e bătaș, trage cu pușca în ciorile
de pe crucea bisericii Sfântul Ion Gură de Aur, dă cu praștia nu numai
în vrăbii și în gutuile Nănoaiei – care suferă de ficat –, dar și-n ferestrele

oamenilor răi, cum ar fi popa Țuchi și dascălul Ghiță-Sughiță, și merge cu bicicleta – fără număr, ca și uniforma – cu mâinile la spate, printre tramvaie și trăsură, scoțând limba și făcând schime necuviincioase birjarilor, sergenților și oamenilor serioși.

Cel mijlociu, cu păr buclat de culoarea castanelor sălbatece, și obraji de măicuță, fură țigări din biuroul tatei, întârzie dimineața la școală, are note proaste la matematică, științe naturale, chimie, germană și religie, e îngândurat ca o salcie ninsă, tăcut ca o oglindă din pod, și nu face nimic: nici la școală, nici acasă. Când era mic, visa și când era treaz; acum doarme și când nu doarme. Nuferi cresc, sau broaște, în apele somnului lui? Mai ales el nu știe. Se simte ca un fum care se încolățește-n semn de întrebare, înainte de-a se destrăma.

Cât despre cel mare, să afumi cu tămâie și să stropești cu aghiazmă înaintea și pe urma lui. Trebuie dat la Școala Militară. Altfel nu mai merge. Joacă barbut în banca repetenților din fundul clasei, fumează cu țigaretă de cireș – tabacherea i-a confiscat-o domnul pedagog Jenică Bantaș –, s-a fotografiat picior peste picior cu carare la mijloc și monoclu cu șnur, vinde cărțile școlare înainte de Crăciun, poartă pantaloni „cloche“, primește bilete parfumate, fredonează șansonete, face epigrame, are ticuri – închide ochii, scoate limba și mișcă din urechi –, a fost surprins de profesorul de gimnastică uitându-se tocmai de sus, cățarat pe prăjină, cu binoclul mamei în etacul domnului director...

Directorul l-a convocat pe tata la școală și i-ar fi spus:

– Nu mai merge. E un rău. Rușinea unei școli model...

Se vede că i-a mai spus ceva, fiindcă tata, după ce-a reproduș solemn vorbele directorului, a zâmbit cu fața în șervet, și n-a mai spus nimic.

– Nu mai merge. Te dau la Școala Militară – a hotărât mama.

Dar a rămas tot la liceu.

Răi copii!

Știe mama – și pune la inimă –, știe tata, – și tace –, știu profesorii, pedagogii, sergenții, comisarii, Popa Țuchi, dascălul Ghiță-Sughiță, Nănoaia și toate babele de la ferestrele orașului.

Huiește târgul!

Bieții părinți!

Dar bunicii? Să afle bunicii!

Ar fi teribil!

ȘI IATĂ CĂ...

Într-o zi vine cu temperatură cel mai mic. Și după el – sau de la el – și cel mai mare.

Doctor, termometru, rețete, pază, grijă.

Al treilea, cel mijlociu, teafăr ca prin minune – parcă i-a fost lene să se-mbolnăvească – va fi expediat de mama la buni.

Se pregătește de plecare cu inima mai grea decât picioarele de iarnă, cu ghețe și șoșoni. Un geamandan ticsit: ciorapi cârpiți, rufe vămuite de ochii mamei, săpun de glicerină, periuță de dinți nouă, două pijamale și trei mandarine. În geantă: cărțile, caietele și o cutie de bomboane trimisă de părinți bunicilor. Iar în buzunar, două pachete de țigări, furate de la tata.

Sania trage la scară. Viscolește. Blanșa se gudură, din coadă.

E foarte solemn. Inima fotografiază tot.

Prin ușa întredeschisă, lumina din casă – de-acasă – e caldă și bună ca un samovar aprins alături de cozonaci. Gheorghe aduce cu tărbaoanță lemne pentru foc.

Călătorul oftează. Rău e să fii sănătos.

Ninge din toate părțile cu pume de fum.

Cling – cling – cling.

– Și să nu superi pe buni – răsună din urmă glasul mamei, suprem ca și crucea bisericii Sfântul Ion Gură de Aur.

Până și clopoțeiii spun: să nu, să nu, să nu, cling-cling-cling.

ȘI S-A TOT DUS

Hii, căluț, hii, un greier necăjit e și mai greu decât un car cu fân.

Noapte mare de iarnă. Casele nu se mai cunosc, străzile nu se mai văd. Ferestrele aprinse sunt de aur ca pânea scoasă din cuptor. Fulgii se uită unii la alții, clipind, până când amesc în scrânciobul viforitei.

Surghiunitul aprinde o țigară, cu mare greu, dar o aprinde. N-a fumat niciodată pe stradă. Fulgii vor să-i stingă țigara. Îi gonește ca pe țânțari, suflându-le fum. Se lungește în sanie ca un boier mare, răsturnându-și ceafa pe spate. Nu-i mai pasă de nimic. I-atât de pesimist c-a devenit eroic.

Cling-cling-cling.

Dar a uitat că merge la buni. Dumnezeu!

Se leapădă de țigară. Prea târziu. Sania s-a și oprit la poarta ogrăzii în care trăsurile nu intră.

Și nasul bunicei...

Se zburlește ninsoarea ca o pisică rea.

– Birjar, am uitat ceva acasă. Ce ne facem?

Birjarul, un scapet bătrân, întoarce fața de smalt spart de crețuri zâmbitoare și răspunde pe rusește:

– Nazat, izvoșcic.

Cling-cling-cling. Sania duce o gură căscată cât o șură – ar intra în ea nu numai muștele, dar și ciorile – să treacă prin ea tot gerul și ninsoarea iernii, numai să nu afle nasul bunicei...

Merg, merg, merg.

– Stai, birjar.

– Ce-i, coconaș?

– Mi-am adus aminte. N-am uitat nimic acasă.

– Pohod na Sibir, izvoșcic.

LA CASTEL ÎN POARTĂ, OARE CINE BATE?

– Eu sunt, bunicule, eu...

Soneria parcă s-a dus hăt departe, ca o vorbă trecută din gură în gură, din strajă în strajă, până să ajungă tocmai în fundul cetății.

Apoi a nins mult și bine asupra nepotului cu geamandanul, cu geanta și cu inima, învechindu-i așteptarea, moșnegindu-l.

Nu-i târziu – acasă nici nu s-ar fi pus la masă, – dar parcă-i miezul nopții. Țipenie de om. În brazi, ciorile vorbesc răgușit într-un fel de țigănească, făcându-și semne negre. Câinii nu mai latră. Ninsoarea fâlfâie și tremură. Vântul și-ascute glasurile când de lup și când de cucuvaie.

Mută, întunecată, ninsă și oblonită, casa bunicilor e zmeiască.

Dacă n-ar ști că înlăuntru sunt buncii, surghiunitul ar lăsa geamandanul la ușă și ar fugi fără să mai privească în urmă. Dar fiindcă știe că-s buncii, stă, și-i pare rău că știe.

Obloanele ușii se crapă pocnind și scârțâind ca un dulap care de ani și ani nu a mai fost deschis. Cu scufă albă de pichet, apare capul bunicului.

– Da, buncule, eu sunt.

Intră.

– Bagă de seamă să nu te tragă – răsună de dincolo glasul bunicei.

Nepotul începe, glăsuind zgribulit și ponosit ca greierul în casa furnicii. Bunicul îl ascultă alb, dă din cap, ridică din sprincene, oftează și iar dă din cap.

Miroasă a sobă caldă și a fum albastru de rășină. Vine și motanul, alintându-se până-n vârful cozii, de picioarele bunicului.

Bunicul oblonește ușa. Peste cămeșa de noapte are halat lung de pichet cu picățele roșii. Așa aveau și nepoții când erau mici. Halatul a intrat la spălat și i-a rămas prea strâmt la umeri. Fața bunicului e mult mai turtită și boțită decât ziua. Bunicul e ca o băbuță cu musteață albă.

Fiindcă îl are înaintea ochilor numai pe bunic, nepotul povestește mai cu ușurință despre boala fraților și hotărârea mamei.

Soba de fier din antrețel are un fel de scufă, ca și bunicul, o oală cu apă care fierbe, țărâind somnoros.

– Noi tocmai ne culcasem, spune bunicul. Dezbracă-te mata, drăguță.

– Poftim?! Și unde-am să-l culc? răsună aprig de dincolo, din nevăzute, glasul bunicei.

Bunicul oftează.

Glasul bunicii a venit ca buzduganul Zmeului.

– Bunică, să nu mă dezbracă?

– Cine ți-a spus una ca asta, berechetule? Doar n-ai să dormi cu paltonul!

– Dezbracă-te mata, drăguță, vorbește în șoaptă bunicul, cu mâna la gură, fiindcă n-are dantura.

Nepotul se dezbracă obidit, așa cum în poveste fata moșului dezghioacă păpușoi babei.

Bunica se dă jos din pat – răsună, tare frământat, scârțâitul telurilor –, și se îmbracă.

Acum e acum!

Vine, aruncând o umbră care crește pe inima nepotului.

Apare. E legată cu tulpan. Numai nas, ochi și sprincene.

– Ia să te văd.

Îl înhață de mână, zmuncindu-l subt lampă.

– Scoate limba... Alecule, dă-mi ochelarii.

Fostul procuror general aduce ochelarii. Motanul după el.

– Cască.

– Pentru ce, bunică?

– Fiindcă-ți zic. Zi: aaa.

– Aaa.

– Mai tare.

– Uaaaa.

– Vă zghihuiți toată ziua. Parc-aveți viermi în ceia! Lasă că te satur eu... De ce nu mi-ai pupat mâna?

Nepotul o sărută.

– Sărută și mâna lui bunicu-tău.

Sărută.

– Pune paltonul în cuier.

Pune.

– Și căciula.

Și.

– Mi-ai feștelit antretul. Strânge șoșonii.

– Unde, bunică?

– Unde? Unde? Unde se strâng șoșonii.

Unde s-or fi strângând șoșonii? Ai bunicilor nu se văd. Nepotul se uită inocent și la cuier. Apoi la bunica. Or fi având șoșonii o colivie sau o cușcă în casa bunicilor?

– Îi, da nu te mai codi atâta, mocoșitul. Pune mâna.

Pune.

– Ia o gazetă. Dă-i mata, Alecule, o gazetă.

În timp ce bunicul caută o gazetă, bunica ia de după sobă mătura și farașul și adună omătul adus de nepot. Apoi șterge bine geamandanul cu o petică.

Bunicul așteaptă cu gazeta în mână; nepotul, cu șoșonii.

Nimeni nu știe ce se va întâmpla.

Bunica ia gazeta din mâna bunicului, zmuncește șoșonii din mâna nepotului, pune gazeta desfăcută jos, șoșonii peste gazetă, și bate palmele una într-alta, parcă scuturând fărmituri.

– Ai văzut?

– Am văzut.

– Ș-acuma ce stai ca prostul?

– Ce să fac, bunică?

– Să-ți duci calabalăcul în odaie, că doar n-are să ți-l care bunicu-tău.

– Unde-l culci, Elencu?

– N-ai grijă mata. Oi găsi eu unde să-l culc în casa asta. Mata mai bine culcă-te, că-i tare târziu.

Pornesc. Bunica în frunte, bunicul după bunica, motanul după bunic, nepotul după motan.

În etacul bunicilor bate toaca un ceasornic de părete. Arde numai o lampă cu glob albastru de porțelan cu medalioane de trandafiri. Parcă abia s-au stins stelele pe cer și noaptea începe să zâmbească aburit.

Bunicul se suie în pat. Motanul i se culcă la picioare. Se prăvălește un stup de jar în sobă, cu scânteii.

E tare târziu în casa bunicilor. Minutarele aurite ale ceasului din părete arată nouă.

Zâmbește ceasul? bunicul? nepotul? soba? sau lampa cu trandafiri?

Cu somnul motanului la picioare, bunicul adoarme.

– Hait! spune bunica nepotului, măturându-l cu palma.

ȘI L-A PUS BUNICA LA TREABĂ

Parcă a intrat fată în casă la bunica. Numai pestelca îi lipsește, că încolo-i ca o „proastă de la țară”.

– Pune-un lemn în sobă.

Deprins cu mâinile bunicei, lemnul se uită cu mirare la mâinile nepotului. Soba râde cu gura până la urechi, și lemnul zâmbește cu jarul, înainte de-a izbucni în flăcări.

– Închide bine gura sobei – se stropșește bunica.

L-a dus în odaia de lângă etac. E ultima odaie a casei din șirul celorlalte. Acolo a copilărit și tata. Într-o parte, păretele cu viscolul; în cealaltă, ușa etacului bunicilor; și la mijloc, nepotul în capcană.

Chiar lângă sobă, în jurul unei măsuțe rotunde, două fotolii cu pernuțe pe spetează și taburete la picioare, joacă tabinet.

În fund e un dulap zbârcit de lemn mahoniu, cu o oglindă de ceață în luminiș. Subt piciorul șchiop, bunica i-a pus un călcâi de hârtie.

Grozavă e însă canapeaua îmbrăcată cu iută întunecat roșie. E mare ca o corabie de pitici. Nepotul simte că are să fie bine pe canapea. E moale și cufundătoare chiar la privit. Îi vine să caște. Dar bunica nu-i dă răgaz.

– Scoate-ți daravelele din ceia. Hait.

Nepotul deschide geamandanul.

Deasupra și dintâi apar mandarinele ținându-se de mână. Trei mandarine, trei, la fel gătite, tustrele vesele și sprintene, gata de răs în soare.

– Sireacu el tatu-tău – dă din cap bunica; muncește și vâ-ndoapă ca pe curcani. Și voi, trântorilor, căscați și nu sunteți buni la nimic. Dă-le încoace.

Bunica ia mandarinele. S-a isprăvit cu ele. Au fost odată trei scufițe aurii...